

[Udenrigsministeren]

øge eller mindske spændingen? Ja, det vil sandelig da kun kunne virke spændingsskabende.

Men heller ikke når det angår kyststaterne selv, ville beslutningsforslagets konsekvenser være klare. Visse kyststater har adgang til frie havområder, hvor deres u-både altså fortsat ville kunne færdes frit, og disse stater har til dels en betydelig værftskapacitet ved Østersøen. Skulle man så vente, at de tillige skulle afskrive retten til at lade deres u-både reparere, måske endda bygge, på disse værfter, som de allerede har liggende ud til Østersøen? Hvis ikke, måtte der jo være en gennemsejlingsret for u-både på vej til eller fra de pågældende værfter. Og der er vel en risiko for, at netop udnyttelse af en sådan gennemsejlingsret i spændingsperioder ville kunne give anledning til yderligere spændinger.

Det bringer mig til spørgsmålet om kontrollen. Forslaget forudsætter noget, man kalder et effektivt verifikationsystem, drevet af traktatens hovedunderskrivere i fællesskab. En første kommentar må da så være, at hvis hovedunderskriverne, som bemærkningerne går på, indbefatter stormagterne, så er der jo ikke meget, disse magter hidtil effektivt har kunnet drive i fællesskab.

Kontrollen tænkes efter forslaget etableret der, hvor den er lettest at udøve. Man vil altså lave en kontrol midt i Øresund, Lille Bælt og Store Bælt. Og dermed skulle man jo altså også til at ændre den nuværende status af de danske stræder, hvor alle magter i fredstid principielt har ret til uskadelig gennemsejling. Samtidig ville kontrollen skulle udøves på dansk højhedsområde og fra dansk højhedsområde, men den kontrol skulle udøves af en lang række andre magter end os selv. De danske farvande, og specielt de danske stræder, ville altså på ny komme i fokus for den sikkerhedspolitiske opmærksomhed. Det ville nemlig være hos os, at u-bådene skulle afvises, men de skulle ikke afvises af os. Det ville være hos os, at eventuelle traktatbrydere skulle søges standset, men ikke af os. Ja men jeg er da bange for, at en ordning af den art, hvor andre på den måde skulle udøve magt fra dansk område og på dansk område, ville skabe ganske betydelige komplikationer, for nu at sige det mildt.

Bemærkningerne peger på den spændingsskabende virkning af, at Sovjetunionen siden 1976 har haft 6 sovjetiske Golf-u-både med i

alt 18 langtrækkende nukleare våben om bord, og langtrækkende betyder i denne forbindelse, at de kan række 1.400 km. Hvis nu forslaget førte til det ønskede resultat, og hvis det blev overholdt, så ville vi altså se disse 6 u-både blive fjernet fra Østersøen; men de ville fortsat kunne operere i Kattegat, Skagerrak, Nordsøen og Norskehavet, og derfra kunne de nå alle de mål i Norden, som de allerede i dag kan nå, når de ligger i Østersøen.

Man skal også huske på, at den sovjetiske Østersøflåde råder over et ganske stort antal overfladeskibe. Man har Krivakfregatter, man har destroyere af Kasjin- og Kildinklassen, og man har mindre enheder, der også alle har nuklear bevæbning. Antallet af formodede sovjetiske atomvåben på overfladeskibe udgør langt størstedelen af den sovjetiske atomkapacitet i Østersøen. Der er tale om et antal af størrelsesordenen ca. 300 sovjetiske atomvåben i form af både mellem- og kortdistancemissiler, og samtlige disse atomvåbens tilstedeværelse ville forblive helt uberørt af en traktat som den, man foreslår her, der alene ville fjerne 18 atommissiler. Der ville være over 300 tilbage.

Jeg håber da, at man i lyset af denne fremstilling vil erkende, at den ordning, som forslagsstillerne lægger op til, efter alt at dømme ikke vil få den ønskede virkning, men at man tværtimod kan opnå at skabe spændinger, usikkerhed, komplikationer. Herudover ville ordningen, som jeg nævnte, gå imod hævdvundne danske holdninger på havrettens område. Man vil derfor forstå, at regeringen absolut ikke kan acceptere at skulle lægge op til en forhandling om en sådan ordning; så vi må klart afvise beslutningsforslaget.

Helle Degn (S):

På socialdemokratiets vegne skal jeg komme med nogle kommentarer til forslaget, da hr. Lasse Budtz ikke kan være her i dag.

Vi betragter intentionerne bag forslaget som positive og afspændingsbestræbende, men i praksis tror vi ikke på forslaget. Vi mener ganske enkelt ikke, at det kan gennemføres, og slet ikke isoleret. Men dertil kommer også, at det er vores opfattelse, at forslaget i nogen grad spænder ben for de bestræbelser, som et flertal i dette ting gør